

VALJAANDJA: Eesti Võitlejate Ühing, Ilmuub kord kuus, Trükkitud Gutenbergi trükkikojas Heidelbergis. Tellimise- ja äraandmisnumbrid hinnad on avaldatud viimastel leheküljel. Ilial vastutab ja kuulutus hinnad ilial parimal raami sees. Veriagort: Heidelberg

TOIMETUSE LIHKED: Põhja-Ameerika Ühendriikides: B. Juhl; Austraalias: A. Sinka, A. Kimmel; Inglismaal: V. Pärte; Kanadas: E. Tiivel, E. Silm; L.-Ameerikas: H. Vari; Rootsis: E. Adof, P. Kangro; Saksaamaal: A. Kebane, A. Joonson, I. Peterson, A. Schmidt.

Peatoimetaja: A. Joonson
Tegetoimetaja: I. Peterson
Majandusjuht: A. Schmidt
Toimetuse ja talituse: 69 Heidelberg 2, Postfach 28
Pangakonto: Volksbank Heidelberg, konto nr. 4240

Prantsusmaa valmistub Euroopa nukleaarsele ainukaitsele

USA tiivariiputus Puna-Hiinaga

„BONN, Dr. B. J. Sanaal ajal, kui lääs ja NATO nn. multilateraalse automaati kuju ja iseloomu suhtes vaidlevad, kuulub autotestest allikatest, et 1964. aasta alul astub Prantsusmaa kaitses-rivivi üsle lenuvää-eskaader, mis esialgu koosneb vähemalt 20-st võitluslennukist. Iga lennuki pardal on autom-pomm, mille lõhkejõud on vähemalt Hiroshimavast võrdne. Militaär-ekspertid kõnelevad, et prantslaste pommid ületavad Hiroshima-tüübi vähemalt 20-kordse plahvatusjõuga.

Pärast Kennedy - de Gaulle'i sügavalt poliitilisi lahkarvamisi kuulub Prantsusmaa mõjuvõtte ringkondades hääli, et kogu Inglismaa kõhkleb „Euroopa nukleaarse automaati“ rivivi astumast, siis - pärast Prantsuse-Saksa sõpruslepingut - ei nägevad Prantsusmaa enam takistusi selleks, et Lääne-Saksaama arendab oma aatomrelvade ja oleks tulevikus - nagu Pariisis öeldakse - „aatomarne relvakandja“.

Prantsusmaal Prantsuse-Saksa „aatomelva ühisriit“ diskuteerides ollak-selles teadmises, et sarnaselt korral

oma baasid Prantsusmaal, siis tuleneb sellest Euroopale täiesti uus olukord.“

Ameerika diplomaatia näeb viimasel ajal suurt vaeva selleks, et teha multilateraalse autom-relva-jõud (muidugi luku taga olevate USA aatompommidega) Inglismaa, Saksa Liiduvabariigi, Itaalia, Kreeka ja Türgi vahel neile riikidele suupäraseks. Tegelikult on see katse Prantsusmaad isoleerida.

Sama ajal kuulume kindlasti allika-test, et Kennedy lähemal nõunikud soovilavad soojalt, et USA võtaks üles diplomaatilise vahekorralduse Puna-Hiinaga ja teotaks Puna-Hiina vastuvõtmist UNO-sse.

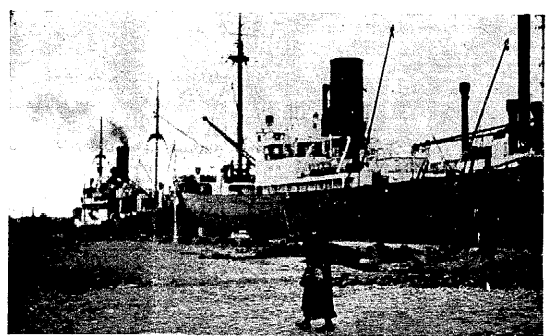
Ettingimuseks oleks, samade nõunike arvates, et

1. Mao valitsus tunnustaks rahvusliku Hiina olemasoleva Formoosa saarel - ehk vähemalt tolereriks sealset status quo'd;

2. Puna-Hiina kirjutagu see-eest alla aatom-stop-lepingule;

3. Puna-Hiinal tuleb lepinguliselt loobuda sõjalistest agressioonidest Formoosa, India, Korea ja Kagu-Aasia vastu.

Washingtonil näib selle kummalise ettepanekuga olevat kiire eriti seepärast, et kõige lähemal ajal oodatakse tervet seerit Puna-Hiina aatompommi-teste. Ameerika tahab seega ühe tulevase aatomriigi enne, kui ta selleks saab, väljalülitada. Kah diplomaatia!

KAHE TOSINA AASTA EESTI ALGAS EESTI RIIGI ELAVA SUBSTANTS LAIALIJOOKS.

Saksa riik, olles sahkendunud Balti vabariigid Ribbentrop-Molotovi salakok-leppepöa punase Venemaa laardesse, siis enne punaarmee sisemassi - ja isegi veel pärast seda - saksa nägemusliku liikmed nn. ümberasustuse korras Baltimaalt ära. Ümberasustuse aktioon algas oktoobril 1939 ja keetis järevalt 1941, mil Balti vabariigid olid punaarmee täiikide abil juba likvideeritud. Selles, nn. ümberasustuse sarjas suutsid endid küll fingeritid dokumentidega, küll faktiivabieludega jne. NKVD haarde eest päästa umbkaudsete arvustuste järgi mitutuhat eestlast.

Nüüd, pärast ligemale veerandsaja aasta mõõdmist, võime konstateerida, et rõhu enamik saksa rahvusest Eesti kodanikke - eriti põlised balti perekonnad - lahkusid maarjamaalt mitte ainult raske südamega, vaid põgenikena ähvardava punase lohe eest. Amulit võlke protsent baltisakslasi tundis „kutsimust“ Hitleri pruuni särpi järgi.

(Loe ka original-reportaazi kollest ajast sama lehe 8. küljel)

Pildil (esilpaanil) ümberasujate laev „Orotava“ 20. oktoobril Pärnu sadamas. „Orotava“ taga aurik „Ems“, mis viis Saksaamaale ümberasujate kraami ja vallasvara.

Saksa kaitseliit

Aastal 1904 algas Saksa Liiduvabariigi kaitseliidu-taolise territoriaali-armee üleschiitamine, mis toimus aeglaste tempoga ja samuti-sammuti. Nii suures ruumi, nagu Mannheim, Heidelberg, Wall-dürn, Bruchsal, Karlsruhe, Stuttgart, Esslingen, Ludwigsburg, Ulm, Tübingen, Calw, Freiburg jne. formeeritakse 30-rühmlise kaitseliit umbes 1200 liidus-mee reservistist. Nagu aru tuleb saada, puuavad kaitseliitu organiseerjad sõja-väerikonnad esmajoones asetada rühk reservistide poliitilisele ustavusele, kuna liigelt kiire formeerimise juures tuleks leimavaltsiliku kommunistliku infiltratsiooniga arvustada.

Olgu märgitud, et - näiteks - Baden-Württemberg liiduriigi tõmmatakse territoriaali-armeesse vaid 2% kõikidest liiduamees kohalikkuudest reservistidest. Territoriaali-reservi kuulumise aeg on karmie astaga püritud. Aastas (õhtuti) korraldatakse 30 päeva õpust. Organiseerimisel olevad 30 rühma üldalnimetatud rajoonis jagunevad mitmeks liiki: julgestusrühmad, siderühmad, väljajärgi rühmad jne.

Vastav komisjon, mis tegeles juba aastaid kaitseliidu-taolise militaarse organisatsioonilise ehitusega, uuris läbi kõik kaitsesadavatel materjalil teistes riikides olnud või olevate vastavate orgide (ka Eesti Kaitseliidu) põhikirjadega ja organisatsiooniliste alustega.

Kahekümneaastast Eesti, Läti, Leedu hävitamiseks

„Der europäische Osten“ (nr. 102) toob ülevalate sovjetilise väljatungit Lääne-mere suunas. Artikkel pühendub eriti Baltimaadele ja näitab, milliste võtete moskoviidid Eesti, Läti ja Leedu tüte sulatada puuavad. Leht kirjutab: Käesoleval kevadel kujundati majandus-korraldusiooni nõukogu balti vabariikidele, kelleledele juurde komandeeriti „Kalininigrad oblasti“, s.o. okupeeritud Ida-Preisimaa. Sellel kitsal ribal on 600 000 vene üsle-asukat ja sadamad. Iste. Ideti-Preisimaa on „määratult“ vene sovjetivabariigi juurde, kuid samal ajal on ta piiratud Leeduga, nii, et „vene emamaa“ saab vasaaliga kontakte pidada üle Leedu.

Vilnos tulid kokku Eesti, Läti ja Leedu kommunistlike parteide sekretärid ja koostasid seal ühe „kahekümneaasta-plaani“ „majanduslikuks ja tööstuslikuks ühis-arenguks“.

Sel puhul seletas Läti partei sekretär A. Voss, et kommunistlike parteide kokkusalutamise pole tähtis mitte majanduslikul alal, vaid tuleb samm-sammult kokku sulatada kolm balti riiki üheks heaks.

Muidugi ei toimu see kõik kolme balti rahva huvides, vaid alinuks Nõukogude Venemaa üldhuvides. Täie kindutega võib ennustada, et Moskva kõrvaldab balti maadest ka viimased restid ja mälestused iseseisvusest. Ta teeb seda sihikindlast, venemaisest võtte alal kõik senisid kogemusi kasutades. Balti rahvastele on see „kõkusalutamine“ peale muu veel majanduslikus väljapressimiseks. Ka kolme riigileeki - eesti, läti, leedu - teisele plaanile surumine ja üheksiks „läbiakimise keeleks“ venekeele andmine, on üks osa kolme sekretäri „kahekümneaasta-plaanist“.

Saksa Liidupaeva liige von Guttenberg:

Orjastatud rahvad on mahakirjutamisel

Lääne põhiline hoiak lahkumine-kuten sovjetilise kommunisimiga näit-tas siiani ka h t komponenti: esiteks veel vaba oleva maa-alal tingimusteta kaitse ja teiseks nõue, et vabaduse sealle taastatakse, kus ta on langenud sovjet-kommunistide võimuhaaramise ohvriks. Lühidalt ja lihtsalt öeldult, siin lääs oma militaarse tahte status quo kaitsemiseks; oma poliitilise tahte aga sama status quo muutmiseks.

Oleks endapöet, kui mitte tähele panna seda, et lääne tahe Ida - ja Keskeuroopa rahvaste vabaduse nõute representandina on omas intensiivsuses pidevalt nõrgenemas.

Muidugi ei tohi jätta tähele panna neid loigemisi, mis Stalini surma järgi ja mitmel kujul N. Liidu satelliitriikide ruumis esile kerksid. Kõik nende nn. sulaperioodid ei muuda aga midagi põhiõhtes, et üks pool Euroopat on täna, nagu ennegi, koloniaalne võrvaltsus all ning peab elama ja kannatama ideoloogilises surves. Vaaeldes läänemaailma hoiakut nende õnnetu rahvaste suhtes peame küsima, et kas ka meie hulgas pole üks teatud teesklemine laia ruumi leidnud. Mulle tundub, et liiga tihti peitub mooduste mõistete, nagu „kontaktide“, „hajutuspolitiika“,

„raudse eesriidese aukude lõõmine“ või realismi“ taga vaid harjumus, resignatsioon ja mitte harva ka brutaalne egoism.

Sest ühe vastu ei saa me väeldada: nii tagurd, kui ka kõik plaanid meile ei näi, mis lubavad ära kasutada ida-põlviseid peolinnades välisevade pinevusi ja teisi nn. sulamaid nähteid lääne kasuks, unustatakse plaanide tegijate poolt see kõige tähtsam - Varssavi, Praha ja Budapesti valitsusi seob Moskva keskusgeograaf hoopis rohkem! - ja nimelt nende endi eksistentist säilitamine. Seda, satelliitide punaste valitsuste edasi-eksistenti, ei saa lääs neile ilaigi pakkuda! Selle ruumi sündinud liitlaste läänlele on seal orjastatud rahvad, mitte aga nende valitsused, mis Moskva poolt neile peale sunnitud.

Ehküll see nii on, ei saa me minna mööda tõsiasjast, et lääs ikka vähem ja vähem sinnapoole kalduv, et ida-euroopade vabadustahet ka oma tahteks jätta. Lääne kahepunktiline vabaduse-retsept on teinud läbi suure muudatuse: selle retsepti esimene osa - tahe end a vabaduse militaarseks kaitseks - on tingimusteta alles jõus; selle retsepti teine osa - vabaduspoliitilise esindamine ka väljaspool statud quo'd - on tundu-

Leib, sõnnik, poliitika

Kui neid ridu kirjutati luges kogu maailm ajakirjandusest suuri pealkirju kahest pöevasensatsioonist: „Kennedy hakkab pödmata näljast ohustatud N. Liitu“ ja „40 vene soomusmasinat pöitab USA armee konvoidi Berliini lähiste“. Need pealkirjad tulevad meelde Krooni valmi hundist ja toonekurest. Kui kurg oli oma pika noka abil ja hundi paivel tõmmanud viimase hingekõrist välja kondi ja päästnud hundi eia, ütles hunt kurele tänuhäheks: „Kas see pole sulle küllaldane tasu, et ma sulle su pika noka koos rumala peaga oma kõrist tagasi andsin! Ubriivaga (lase jalga) ... ja ära malle enam popadajaga (jalgu jada)“!

Kes kaasmaleme, kes nende riideid kirjutajat kirjutamises ajal külastas, ütles veel omapoole kommentaari: „Ameerika haavub ja ärkab jälle, kui jällekorra ta end a l a e v e t t e roojas-tatakse ja kui roojastaja temalt pühkimiseks veel paberit nõuab - nagu see oli Kuuba Castro juhul.“

Agraartedlased kirjutavad juba enne I Maailmasõda, et Ukraina üks ki suuteline toima kogu Venemaad ja li-saks veel Euroopat ning üleüldisest aiatma selgitada veel Hiina suurimat nälja. Need arvestust tehti juba eegadel, kui ei tuntud ei traktore ega kombaine; tõi küll - ka mitte kolhoose-sohooisel!

Ja nüüd, kus sovjetilise ametlike teadete järgi sõjajärgne taandang on mitmekordistatud, ostab Ukraina ja teiste põllumajanduslike suuvaltsuste omanik - Venemaa - Ameerikalt, Kanadalt, Austraalt jne. nende maade poliitilike ja sehtimeeste aplausi saate, miljonide tonne teravilja ning maksub puhtas kullas või valutas ostud kiini.

Kommunistlik partei ei tee vigu. Kui midagi läheb viltu, siis pole süüdi ei dogma, ei partei ega selle kõrgemad juhid (nii kava, kui nad juhtivatid koh-tade), vaid keegi kolmas, neljas või viies. Seekord oleval süüdi a) imastik, b) sõnnikupudus ja c) eraseriitori loomade kasvataja. Imastikult halb aasta juhtub aeg-ajalt kõikides agraar-maades. Sõnnikuga olevat lugu aga si, et kunstitehase vabrikud polevad täit-nud superfosfaat ja toomasjahu val-mistamise plaani ja - mis kõige hirm-sam! - eraseriitori varastanud lauda-sõnniku oma 0,6-hektariiselle maal-pile ja sõdab erasiu, eralehmi, era-vastikad, eralambaid, eranuruti, era-hõberebaseid ning kuu-kalkuneid-par-te-hanesid - teravilja ja leivaga! Ning suur riik on järsku nälja seeral.

Jälgides informatsioone sellest momendist, mil sai teatavaks venelaste esimeste viljaost Kanadast, ollakse kõik-jele arvamusel, et Nõukogude Liidul on tõe l i n e nälj mureks. Kennedy kõi-nest tuli nit aru saada, et kui USA müü-b „mitu miljonit tonni“ teravilja punasele Venemaele, et siis teeb ta inimliku hea-teo. Sakslased, eriti saksa sõjaväeliste ekspedid, on eriarvamisel. Sakslased arvavad, et N. Liit alles toomad salve-desse ikaldasasta toodangu peab pisa-kana turule liiskes punaste kindralstabi viljaavarud ja tahab täisa strateegilisi salvesid võltsimaadest ostetavate miljo-nite tommidega. Teiste sõnadega: Lääs attab selleks kava, et punaarmee strateegilised reservid võimalikuks sõjaks ei kaheksa, sest kui Venemaa ei oleks saanud lääne sehtimeestest vilja osta, pidanuks ta paiskama nälja kustutami-seks turule kindralstabi varud. Saksa Liiduvabariigi valitsus tegi otsuse, mil-lega ta nõuab, et kõik NATO riigi „pa-neksid lauale“ oma andmed, arvustused ja statistikad - koos luureandmetega - Venemaa tootlusloovaga kohta. Ja alles pärast nende võrdlusi ja selge pildi saamist - kui vajadus on inimliku laa-di - teostada viljamäike Kremli-le.

Mõelgem puudustkannatajate jõuludele!

Kuna Saksaamaa eestiskont koosneb rõhuvalt vanadest, võimevõimetest, in-valiididest ja halgetest, siis vajab ta - vastamata Saksaamaa üldisele majandus-heolule - n e n d e kaasmaalaste toetust, kellelel normaalse sissetuleku.

Jõulud on jälle üks eest! Eestlased kogu maailmas! Mõelgem oma rahvus-kassastele Saksaamaal ja püüdke neile teha jõulurõõmu!

Saksaamaa Eestlaste Keskkomitee saadab oktoobri keskpaigaks korraldusi välja nende rahvuskaaslastele Saksa-maal, kellelel sissetulek ja kõigile abis-tamisorganisatsioonidele vabas maail-mas. Korjanduslehtede tagasiasutamis viimase tähtpäevaks on 15. det. a. Laekunud summad palutakse teie kanda aadressil: 44 Münster/Westf., Greven-strasse 69/3 või Keskkomitee posti-tähele kontole Hannover 14 88 18 või Deutsche Bank, Münster/Westf., konto nr. 470.

osalst oportunistlikkudele põhjustel ja nimetanud asjaolust, mis läinud on takistanud kohandada ka Saksaamaa suhtes nn. realismi, sel kujul, nagu seda tehakse Moskva satelliit-riikide suhtes päevast-päeva.

Nôukogude inimesi:

Verleger: Verband „Võitleja“ e.V.
Verlag und Redaktion: 69 Heidelberg 2,
Postfach 28. - Verantwortlicher Redakteur:
A. Joonson. - Druck: Heidelberger Guten-
berg-Druckerei.

Verleger: Verband „Vöitleja“ e.V.
Verlag und Redaktion: 69 Heidelberg 2,
Postfach 28. - Verantwortlicher Redakteur:
A. Joonson. - Druck: Heidelberger Guten-
berg-Druckerei.

Erscheinungsweise — monatlich
Bezugspreis: DM 12,— jährlich

Korp! Rotalia 50-aastane

Lähised: Peterburi, Berliin, Tartu, Tallinn, Varssavi, Rootsi, USA, Kanada, Austraalia

Vähe oli meil võimalusi Eestist kaasa võtta pärandina organisatsioonide, millised siin võrdis otsekohe jätkata oma tegevust kodumaa mõnede, juhtkonnaga ja liikmeskonnaga. Üks selline Eestist kaasa toodud pärand on korporatsioon Rotalia. Korp! Rotalia asutamisele taastati pealinnas tänu 10. novembril 1913. a poolt saajad.

Arvestatakse, et saajad vahetuses olid Peterburis liht 300 eesti üliõpilast. Organisatsioonina oli seal olemas „Üliõpilaste Selts“. Seltsil oli väga erinev koosseis ja see oli tugevasti mõjutatud teoloogide üliõpilaskonnast omaaegsest vaimust. Püüdis ühine meel ja rahvuslik vaim. Oale üliõpilastele tundus see seltsi meeluse talumatu ja nad tundisid vajadust uualduväärsse sõprade ringi järele. Tulemusena otsustasid kümne üliõpilase asutamise korporatsiooni Rotalia. Nimeks valiti teadlik kodumaa kõige läänepoolsema maakonna Läänemaal ladinakeelne nimi, et sümboolselt näidata eestlaste kuuluvust läände. Mais 1913 eestisid üliõpilased Otto Tief, Jüri Uluots ja Robert Treikler avalduse Vene haridusministeeriumi korporatsiooni asutamiseks. Pärast tülilike formaalsuste täitmist saadi selleks luba, milline kandis 26. ok. 1913 daatumit.

Alustatakse intensiivset tegevust Peterburis, mida aga paratamatult pidurdati peatselt algav I maailmasõjas. Oma tegevustesse kestel Peterburis leidis Rotalia aga suurt lugupidamist ja hinnangut sealset eestlaskonnalt poolt. Kultuurilooliselt jääb siin üheksa hindamatut esimese viililaste kindral Artur Lossman 166 Peterburi Eesti Hariduseltis ühisehena eesti koolide loomise ja nende üllapidamisel Venemaal.

Vaatamata sõjale luuakse tite kontaktid Eesti korporatsioonidega nii Tartus kui Riias ja aastal 1915 kirjutatakse ühiselt alla Eesti Korporatsioonide Liidu asutamise lepingule, mille luge on Rotalia olnud asutamisel peale ning Liidu tegevustest alati ning sõjalis aga võtnud.

Ikka enam ja enam hakkas I maailmasõda mõju avaldama korporatsioonide tegevusele. Näiteks 1917. a oli 26st liikmest juba 19 lahinguväljaläinud. Sõjale järgnev Vene revolutsioon sundis rotalial kodumaaile siirduma, kus tuli haavatavale uuesti rehvad ja seokord juba Vene kolossi tagasiõrjumeiseks.

Pärast Vabadussõda koguneb Tallinnas 25 rotalust. Kuna aga Tallinnas puudus ülikool, siis oli akuteemaseks küsimuseks, millise ülikooli juures tuleks jätkata tegevust. Tähtsana võetakse noortele inseneridele, kes suure arvuliselt alustasid oma õpinguid Saksaamaal, sest kodumaa puudus veel tehnikailkooli. Juba 1921/22 oli Berliini Tehnikailkoolis umbes 300 eestlast. Tallinnas asuvad rotalused leiad, et kui juba Venemaal oli Rotalia eestlaste salilamiste eelpost, siis tuleks tal seda nüüd jätkata Berliinis. Loodakse Berliini konvent Aleksandr Uurko juhtimisel ja kogutakse suurel hulgal eesti üliõpilasi teise ümber.

Varsti leitakse, et ka vabal kodumaaal tuleb Rotalial „egutseda ja otsustatakse luua konvent Tartu ülikooli juure. 31. mail 1924. a. lehvits Tartus esimest korda siin-must-õhulinn. Tipp. Sellest peale algas seal intensiivne tegevus, mis pani inestama isegi teised varem Tartus eksisteerinud üliõpilaskorralisatsioonid. Palju tuge ja hoogu andsid selleks suurte organisatsioonide ja kogemustega viililaste, nagu prof. Jüri Uluots, kindral Juhon Tõrvand, kolonel Jaan Rink, Paul Mägi, kindral N. Reek, Aleksander Jaakson ja R. Reiman, prof. Peeter Köpp, kindral Herbert Bredius, Jaan Toemant, Abel Käbin, kolonel Herbert Grabl ja teised. 1922 muutetakse Tartusse uued avarad ruumid Tähe tänavale, järgmisel aastal kirjutatakse alla sõpruslepingule Helsingi ülikooli Varsinaisomaalase Osakonnaga.

1933/34 luuakse kapten J. Palsi algatusel ning viililaste kolonel Juhon Raua ja kolonel Herbert Raltna kaasaatamisel uus osakond Varssavis, kuhu vahepeal oli siirdunud paljud eestlased inseneritendust õppima. Tallinna Tehnikailkooli loomisega 1938. a. asutatakse Tallinna konveni osakond.

1938. a. oetatakse endale maja. Samal aastal leiab aset 25-juubeli tähistamine ning sel puhul annetakse asutajale aegade prof. Jüri Uluotsale esimehe aupeal. Praegu vabas maailmas on aupaela kandjateks järgmised viililased: Paul Mägi, kindral Artur Lossman, Abel Käbin ja Mihkel Luht.

Rööbiti konventidele asutati maakonniliidnadesse Viililaste Kogundis. Siin tuleks eriti nimetada Viljandi oma, milline asutati viililaste kolonel Juhon Raua ja Mihkel Truudsoodi algatusel.

1940. a. aga punane terror katkestas kõigi akadeemiliste intormorgansatsioonide tegevuse. Korp! punase kui ka järgneva Saksa okupatsioonil kestel leidis aset ainult tagasihoidlik pörandalune tegevus.

Praegu on Rotalia ja rotalused laiali paisatud üle kogu maailma. Kui liikmetest koguarv oli I maailmasõja puhkemisel üle 500, siis praegu, pärast 23 aastat ja põgenemist on see jällegi lähenemas 500-le. Eluüliõpilased koondised on loodud Rootsi, Ameerika Ühendriikidesse, Kanadasse ja Austraaliasse. Oma vahelise kontakti alalhoidmiseks ilmub Interneti ajakiri „Meie Side“.

Vähemates intormorgansatsioonides on liikmeid nii palju nõukonna poolt valitud ametikohtadel. Suurt nimekirja sirvides, nälime haarab üle 1000 nime, kes 50-n aastal jookul on Rotaliasse kuulunud, selgub, et Rotalia on annud liikmeid Riigikogudesse, Riiginõukogusse, Riigivolikogusse, omavalitsustesse üle kogu maa, ühistegeiste ettevõtete juhatustesse jne. Suur osa meie sõjaväe juhtkonnast kuulus Rotalia ridadesse. Ülikoolidele oli Rotalial anda arvukalt teadusemehi.

Rotalia kaotused olid aga sellepärast suhteliselt väga suured, paljud liikmed tapeti või tehti loomavagunites ebaõnneliseks reeglusteks Siberi tühimaaale. Kõige suurema loomavaguni reisi läbi protsentuaalselt Rotalia perre kuulunud kõrgemate sõjaväelaste hulgas, nendest on ainekunase pääsnu kindral Lossman vabasse maailma. Saksa vägede esimese loomavaguni reisi läbi tehti Rotalia liikmetest arvukalt võitlust ümardaste vastu, kas siis soome või saksa mudu. Järgi neist langetisid, kuid need, kes pääsides jätkavad ühiselt teiste kaasvõtnudega siin loomavaguni, mida 50-n aastat tagasi Peterburis loomavaguni omale seadsid: võidelda kodumaa vabaduse eest ja kodumaa venemastase vastu. Lipukiri „Eestimaa, mu isamaa“ on siinud rotalust alates 10. nov. 1913 ja seob ka tänapäeval oma kiindumusega.

Vivat, crescat, floreat korp! Rotalia in acternum!

Jüri Adila

Testamentide vajadusest

Kaasamaalaste surma korral pörkuvad nende omaksed, sõbrad või rahvuskoondiste juhatused raskustele, mis tekitavad mitte ainult isiklikku valu, muste lahendamisel, vaid esmaloomes just matuselõhke oled. Matustele, haualkorrasiohu ja haualtühiste pärast on olnud tõsisel raskusi, kuigi kadunud oli jäänud maha lavalarsvara, tihli isegi sularahva hoolivatel.

Et viideld selleside ebameeldivalt, tuleks kõigile soovitada, et tehaks viimane korraldus surma juhaks ja testamenti kujul. On aga teada, et inimestel on testamenti suhtes „kompleksiid“ ja arvatakse, et testament tegemine on surma eelalõhne või midagi taolist. Järelejäijale sõpradele — ja just nende osas, kellel pole vabas maailmas otseide ja valeidamataid pärijaid — oleks testament suureks kergenduseks korraldada lahknud varanduslike vahetkordi, väärilise matus ja hoida kalm korras.

Soovitav on muudugi notariaalne testament. Toimetusel pole ülevaadet üksikute riikide nõueteid testamenti suhtes. Saksa Liiduvabariigis on aga nüüd kodune, lihtne ja vormivaba testament, mis ei nõua isiklikku teadmist, tingimusteks on, et testament peab olema kirjutatud o m a k a e g a, ta peab näitama ära kes on testamenti tegja ning tema elukohta. Edasi peab sellesis vormivaba viimase soovivalduseks olema näidatud k u s a s u l varandus ja e d a u s aldatudesse testamenti täitjaks. Muudugi peab testament haarama nüüd viimaseid korraldusi. Ka kodusel testamentil peab olema kuupäev, sest — hõltses hõltses — ka kodusel testament muudab eelmise jõu.

Kartmatal alluva kohusetruuduse üle, ta võis aga ka hirmsasti vihastada. Kui Hrustshev poleks midagi ette võtnud, oleks see tegevustus samuti võtnud silma paista, sest Stalin tundis kahtlusi oma naise vateid, nagu me tänapäev inimeste allikates teame. Süürase korral oleks võidud Hrustshevile ette heita, et ta ei ole teatud kordadel küllaltki vaivel, teda oleks võidud aga ka erilise delikaatsuse ette kiita.

Hrustshev leidis väljapääsete ja sellise, mis talle väga isoomustav. Ta ei teatanud, nipaalu ku on korda läinud selgitada. Allilujeva osavõttu opositioonist midagi kõrgematele parteiinstantsidele, vaid ainult Kaganovitshile, kelle õigdale ta sel meel veerates terve vastutuse. Ta ise jäi puhtaks ja võis igal silmapilgul tõestada oma „valvust“ ning „hooli“ partei ja Stalini huvides!

20. parteikongressil teisis Shelepin, endine salapolitsei juht, et Stalin, Molotov ja Kaganovitsh olvad kasutanud Leningrad parteisekretäri Kiroti tapmist selleks, et „organiseerida riigis ilmapaistavate tegelaste hävitamist“. Seesjärgi teisis ta, et see prominentne ohvitser ja riigitegelane ei ole olnud ka Stalini. Selles, enne surma kirjutatud kirjas teisis Jakir, keda hukati ühes Tuhhatshhevskiti, et tema viimased sõnad olvad armastuse väljenduse Stalini, partei ja isamaa vastu. Stalin olevat sellele kirjale märkinud „nõrkael ja kaabakas“. Ja Hrustshev? 1938. a. seletas viimane avalikult, et „Jakirid ja teised sulid katsusid lasta tungida

Relvtehnilise uudiseid

Moodisim Rootsi 40-tonnise S-tank on konstrueeritud põhimõtte järgi et enamus tankitorje tabamusi on maapinnast vähemal 90 sm (= 3 jalga). Kuna S-tankil puudub torn, on tema üldkõrgus ainult 1,65 m (= 6 jalga).

105 mm automaatne kahur on monteeritud tanki keresse ja kahuri sihtimist reguleeritakse roovikratagega.

Peale kahuri on tanki relvastuseks veel 4 kuulilipudat.

Rootsi S-tank on varustatud üle 230-hobuse jõulise Rolls Royce mootoriga ja 330-hobuse jõulise Boeing gaasiturbiiniga, millised on tanki esiosas.

Et kahuri laadimine on tihsti automaatne, koosneb tanki meeskond ainult kolmest mehest: kahast juht ja tankimandriidist, kes on ühtlasi sihtur.

Tartu kommunistile hauas tagasi kindrali kraad

Nõukogude Liidu valitsus rehabilitatsioonil postuumselt taastab punaarmee lasturkorpuse komissari eestlase Daniel Plau, taastas ta kommunistliku partei liikmeks ja andis temale tagasi tema olnud kindral-major aukraadi. Kindral-major Daniel Plau lõpetas sõjateenistuse 1917. a. Plau Eestis akadeemia ja oli punaarmee XII lasturkorpuse komissariks Saratovis kuni ta 1938. a. veebruaris kuus arreteeriti. Ta langus Tartu isiku kaitse ohvrina. Ütleb Daniel Plau kohta nõukogude informatsioon, teiste sõnadega, ta lasti kompartei keskkomitee otsusel maha nagu hukati ka eestlased punakindral A. Kork ja suur arv teisi punaarmee kõrgemaid ohvitseri.

Daniel Plau on üks nendest paljustest eestlastest, kes Venemaal taastati, kuna pärast kommunistlikku võimuharastat teid suurt sõjaväelast karjääri. Danie Plau sündis 1896. a. Virumaal Jõhvi lähedal Toila külas, kus tema vanemad oli talu, mida perehõltses surma järele pidas leik. Alghariduse sai pärastine punakindral Toila küllakoolis, kus kooliõpetajana töötas pärastine eesti kommunistide ninamees Jaan Anvelt. Lõpetanud Jõhvi ministeeriumikooli, ta määrati 1917. a. Peterburis laevatehases töötama onu kutsel viimase juurde, kes poisl võimaldas gümnaasiumis õppimise. Selle järele asus Daniel Plau Tartu ülikooli õppima arstiteadust.

Veebruarirevolutsiooni ajal oli Daniel Plau XII korpuse üliõpilane. Karjäärilõhne nõormes vahetas õppimise ja teda ootava arstikute peatselt elukutselise agitatori rolli vastu. Ta astus 1917. a. septembris Tartu bolshhevikude organisatsiooni ja esines mitmel korral teinud teadustööd. Tema ajakirja, vottis oktoobri-võimuharastat aktiivselt osa nõukogude võimu kehtestamisest Tartus. Loositud ei petnud teda: Danie Plau valiti Tartumaa ajakirja ja maalehituse ehitamise osakonda 1935. aastast ta oli XII lasturkorpuse komissariks Saratovis, evides kindral-majori aukraadi.

Milliga kindral-major Daniel Plau ära teenis kullakula, milliga Stalini poolt tehtava kompartei keskkomitee sanktsiooniga auku akti ka suur arv eesti kommunistide juhtivaid tegelasi, teise kohta leiduvad täpsed andmed kompartei salajases arhiivis, mille õhukindlalt varjamiseks Hrustshevile ja tema kaaslastel kompartei keskkomitee praeguses koosseisus on kindlasti mõjuvaid põhjusi. Parteilikkete ja kõrgemate vaejuhtide massiline mahamõntimine ei saanud ju toimuma ainult Stalini ja mõnede teiste üksiku kehtestatud tegemisel. Omaprase kokkusaatmisenis olgu märgitud, et kindral-major Daniel Plau jagas tema esimese ja viimase õpetaja, Toila algkooli kunagise õpetaja Jaan Anvelti ja Frunze nimele sõjakadeemia ülemä kindral August Korgi saatust, kes samuti nagu Daniel Plau tapeti partei keskkomitee tribunalaotsusel kullakula.

Soovid slavistikat õppida, siis sõida Tartu

Okupantide venekeelse häälekandja Eestis, „Sovetskaja Estonia“, (nr. 184) kirjutab, et vanim slavistikat käsitleva raamatukogu Venemaal on 1827. aastal Tartus asutatud. Tartu ülikooli fundamentaal-raamatukogu kuuluvad haruldased käsikirjad ja raamatud, mõned neist ainid eksemplarid salilunne hulgas üldse: vanad sõnastikud, grammatikad, rahvalaulude kogud, vanasõnade kogud. Tartu maa ja maa teaduse hulgas on ka slaavi rahvaste õigus-alase puutuvat materjali.

Niisil: kui keegi tunneb huvi slavistika vastu, siis on tal ainus võimalus allikmaterjalidega Tartus tutvuda!

Oskar Angelus

VIIMANE AMETLIK KOOSVIIBIMINE KORP! ROTALIA RUUMES KOOS TARTU ÜLIKOOLI OPPEJOUDEDE 19. MAIL 1940. A.

Hrustshevi tõeline pale

(Lazar Pistrak, Hrustshev on ur Stalin („The Grand Tactician“, Deutsche Verlagsanstalt 1962.)

Nehru hoiatas omal ajal lääne maailma lijal järeleandmatult välja astumast Hrustshevi vastu. Teda võidivat kukutada, ning siis astutava tema asemel stalinistid. Täna mõtlev India peaminister, tänu halvadele kogemustele kommunistidele, tõenäoliselt teistiti. Tema endised mõtted aga keelavad ikka veel mitme lääne poliitikategelase peas. Hrustshev pole, nagu selgub Pistraki suure hoolikaga koostatud Kremli valitseja biograafiast, parem kui Stalini, ja tema sihid on samad. See tõrkab eriti silma, kui vaadelda neid võtteid, milliste abil Hrustshev püüdis väikse venemaa parteis meelid oma ülemustele ja partei karkjäreledele edasi jõudnuna võtta „sure Stalini“ poolehoidu.

Kümned tuhanded venendud kommunistid langes Stalini surma puhastusele te ohvriks. Alles jäid vaid need — isegi siin oli erandeid —, kes sõnakutulelikult Staliniile alustisid ja oma sõdametunnistuse ära nüisid. Alles jäi veel teine, võrdlemisi kitsas ring juhtivate tegelaste seast. Siia kuulusid need bolshhevikud, kes nõustusid kõikide Stalini poolt andud parteipõetuse seletustega ja viimaste amoralasusega. Nende hulka tuleb arvata neid, kes pärast „jakse“ surma hakkasid valitsema. Nende seas oli ka Hrustshev.

Pistrak kirjeldab nende vähete tead-

doolevate andmete põhjal, mis leitudvad N. Lüdus. Hrustshevi parteitegevuse algust Ukrainas ning neil abinõusid, milliste abil tulevane diktaator oma sünnimaal silma paista ja edasi jõudvat kukutada, ning siis astutava tema asemel stalinistid. Täna mõtlev India peaminister, tänu halvadele kogemustele kommunistidele, tõenäoliselt teistiti. Tema endised mõtted aga keelavad ikka veel mitme lääne poliitikategelase peas. Hrustshev pole, nagu selgub Pistraki suure hoolikaga koostatud Kremli valitseja biograafiast, parem kui Stalini, ja tema sihid on samad. See tõrkab eriti silma, kui vaadelda neid võtteid, milliste abil Hrustshev püüdis väikse venemaa parteis meelid oma ülemustele ja partei karkjäreledele edasi jõudnuna võtta „sure Stalini“ poolehoidu.

Tähenadatud õppeasutuses valitses siis, kui Hrustshev Moskvasse tuli (1929. a.), opositiooniline vaim, mis seisis ühenduses põllumajanduse kolhoosierimise. Opositioonilased seas oli muide ka Stalini naine, Nadezhda Allilujeva, kes õppis keemiat ja kolm nädalat enne lõppkatsi tegemist suri. Tõenäoliselt on, et ta läks vabasurma. Hrustshev oli tollal akadeemia parteikarjäärise liige, tundis Allilujeva vateid ja teadis, et parteikarjäärust just enne tema tulekut puhastati, kuna selle sõnu panti loius opositioonist vastu võitlemisel. Hrustshev oli tääras olukorras. Kui ta oleks võidelnud opositioonilaste vastu tavasil teel — testades nende nimeid kõrgemale parteiorganile — oleks ta pidanud ka Stalini naise nime nimetama. Diktaatori reaktsioonid oli võimatu ette näha. Ta võis rõõmustada oma agara ja

Laupäeval, 21. sept. toimus korp! Sakala korraldusel kolonel L. Jakobsoni auvõtte avamine Kölni sõjakalmistul. Vaimuliku talituse pidas õp. T. Pöld. ja ainult lahkunute lähedastele osavõtt.

Lahkunute lese soovil toimus auvõtte avamine suurimas tagasihoidlikkuses Pildil havakivi, millel Vabaduse Risti (sõjaliste teenete klassi) kujustus ja tekst: „Kolonel KS dipl. Ludwig Jakobson, VR 1/3, 1893–1961“.

Jaan Jaanson

Londonis sündinud 21. sept. südameataki tagajärjel majandusteadlase Jaan Jaanson, vabadussõjaajal Soomus-roni nr. 2 adjutant leitud ja surma põhjused ei ole veel selgitanud. Kõikidele auastele ja erakordselt suur sõprade pere.

Õppis lõbusatust ja alati naeratavalt ning ühelt inimest Jaan Jaanson tundma sügisel 1924 Vironia hoones: tema sõjakogemustega ohvitser ja värvikandja, mina provintsi tulnud noor rebane. Saabus 1. det. 1924. Jaan Jaanson — sõprade hulgas „Põidla Jaan“ — astus juba enamlaste poolt korraldatud mässupäeva hommik

kul kella 10 paigu Kaitseliidu Vironia kompanii pealiku ülesannetesse ja jagas välja püsse ning laskemoona. Püüdis ja laskemoon olid konverendi nn. suurde teraskambriisse toodud juba nädalaid enne kommunistide mässukatset ja seda kindral Põderi eriletsand. Kell võis olla veidi enne 11, kui Jaan Jaanson surus mulle pikku vintpüssi ja paarkümme padrunit, määras vahikonna ülemaks viiljandilase Elmar Looorits (s) ja käsutas meid Tartu postkontori valvessa. Kuigi püssiga ümberkäimine poidud mulle uudiseks, oli seda aaga see püssi-tüüp. Ütles Jaan Jaanson: „Lükka vasaku käe poidilaga viis padrunit tirinal praio vahele ja kui pauku tahad teha, siis tõmba satvori tagasi — edasi ning ükski millise sõrmega tõmba alla, kui enamlane toru otsa ees!“

Sellest päevast peale, küll Tartus, küll Tallinnas, küll Lübeckis ja isegi Londonis on püsinud meie isiklikud

Juubilar

K. Heimberg 80 a.

8. novembril tähistab Saksamaal, Tübingenis, oma 80. sünnipäeva majandusteadlane Karl Heimberg, kes oli iseseisvuse ajal kauemat aega Tartus I Laenu- ja Hoiuühisuse direktoriks.

Juubilar oli Tartus populaarne kuju, eriti laenuade abil studeerivate üliõpilaste, kui ka laulusõprade peres.

Karl Heimberg, olles sajandi alul Riia poliitnikumajandusteaduskonna üliõpilane ja tollal Riias asuva korp! Vironia esimees, täitis esimese eestlasena turnuse korras suurt aulitsemist: ta oli Riia CICI (Chargierten Convent, s. o. Riia korporatsioonide liit) esimeheks. Teatavasti oli sajandi alul Riias kolm ballistat (Fraternitas Baltica, Rubonia, Concordia Rigensis), kaks poola (Arconia, Veleja), kaks läti (Selonia, Talavina) üks vene (Fraternitas Arctica) ja noorimana üks eesti korporatsioon, ühtlasi eesti vanim — Vironia.

Tuliseim ja teeneterikkaim eestlaste sõber rootslaste hulgas, prof. dr. Birger Nerman, tähistas 6. oktoobril oma 75. sünnipäeva. Juubilar oli aastatel 1923–1925 Tartu Ülikooli professoriks eesti ja naabermaade muinasteaduse alal ja ühtlasi arheoloogia kabineti juhataja.

Prof. Nerman pole mitte ainult eestlaste sõber ja oisitud aktusekoneleja olnud, vaid ta on pannud kommunistide võitluses mitmeti ja mitmel pool käed külge: ta on Baltimaade vabaduse huvides palju reisinud, palju kirjutanud ja palju oma suure side- mehe kaudu puudunud korraldada. Prof. Nermanil on olnud sama suurel teinud ka rootsi mugavate politiseerijate rütmisel.

Kolonel K. Kanep 70a.

Konstantin Kanep sündis 22. sept. 1893 Saaremaal, Karja kihelkonnas, Pärnemaal. Ohvitser I Maailmasõjas ja Vabadussõjas. Formeeris Vabadussõja ajal noore leitnanti ja esimese maakondliku vabatahtliku väeosa ja nimetas selle omal algatusel „Järvenäme Kaitsepataljoni“ ning oli selle ülemaks. Sellise väeosa nimetus kinnistas sõjavägede ülemjuhataja tagant järele ja võitis selle kasutamisele ka teiste samasuguste maakondlike väeosade suhtes. Sellega on kolonel (leitnant) Kanep „Kaitsepataljoni“ nimetus leitud, missugune nimetus ka II Maailmasõja ajal populaarselt kasutati leidis Järvenäme Kaitsepataljoni ümbernimetamisega 7. jalgrügemendiks oli juubilar lühemat aega selle rügemendi ülemaks abi. Juulis 1919 viidi üle soomusrongide diviisi koosseisu, soomusrongide koloni.

Vabadussõjas ülesnõudnud isikliku vahvuse ja teenete eest annetas Vabariigi Valitsus talle VR 1/3, autasumaa ja rahalise autasu.

Rahujärgi algas suvel 1920, organisatsioonilises ja tulitult üldel, pole enam elavate kiirga. Allakirjutatu ühineb Oskar Kersoni „In memoriam“ lõpplausaga Jaan Jaansonile (Eesti Hääl, 845): „Kallis kaaskõrvaltlane ja sõber! Hüüan järele Sinu hingele: igavest rahu kosmosse heledas kajas! A. J.“

Oma kalleid viilistasi

õigusteadlast

Johan Lagus't

* 14. 1. 1902 Pärnumaal
† 2. 7. 1963 Stockholmis

õigusteadlast

Vello Saul'i

* 20. 4. 1903 Sangastes
† 9. 8. 1963 San Francisco

majandusteadlast

Jaan Jaanson'i

* 14. 1. 1895 Kolga-Jaanis
† 21. 9. 1963 Londonis

mälestab sügavas kurbuses
KORP! VIRONIA

Juubilaril sulest on ilmunud 1953. a. ingliskeelne käsiraamat „ESTONIA, A Reference Book“, mis siiani teatmetooni Eesti kohta ingliskeelset kõnelevas ühiskonnas täpse käsiraamatuna tarvitust.

Akadeemiliselt kuulub juubilar korp! Vironia perre.

Evald Fuks 60 a.

Westhovenis, Kölni lähedal tähistas 7. okt. oma 60. sünnipäeva Evald Fuks (Rebane), kes viimastel aastatel on olnud Kölni ruumi eestlaste rahvuskoondise esimeheks.

Juubilar on sünd. Põltsamaal, lõpetanud gümnaasiumi Viljandis ja õppinud seajärele loomaarstiteaduskonnas Tartus, kuuludes korp! Frat. Dorpatensis liikmeks. Majanduslikel põhjustel jäid ülikooli õpingud pooleli ja pärast sundaja teenimist Ratsariigimendil jäi viimasesse majanduse alal edasi teenima. Siirdus sealt Tartu linna, naabritesse teenistusse, olles viimati linna tapamaja laekur. Viimastest sõjast võitis osa 6. E. plürikatse rügm. majanduse ülemaks abina. Sõjavangistusse inglase juures Saksamaal. Tegutses 9 aastat inglise töö- ja vahiteenistuses. Viimaste likvideerimise ajal oli viimase eesti allüksuse ülemaks.

Üliõpilasena oli rahvuslike skautide — Noorseppade — Tartu maleva pealik, Noorseppade Liidu nõukogu liige, jalgpallur Tartu „Kalevis“, Tartu akadeemilise meeskoori asutaja ja selle teateline liige. Asjakasaste näitleja ja populaarse huumoreskide näit. „Prof. Nospel“ koostaja.

Intervjuu ühe juubilariga

Seitsmekümne-aastase sünnipäeva puhul esitati kolonel K. Kanepile küsimus, et kuidas ta ise suhtub oma sõjamehe elukutsesse.

Vastus: „Loomulik on, et inimese elutee ei sõjamehel pole alati lilled. Kuid see pole peatavaks vöörastamiseks. Kõik eestlased kohapeal ja ka mõõda okkaseid radu. Kuid kõik

KUTSE NURNBERGI

EUSL-i Nürnbergi osak. korraldab 9. nov. kell 19 mardipäeva-koosviimise. Kutses poovit peetavas võraste majas „Zur Einker“ (Fürth i. Bayerni Waldstr. 28). Kohaleõiduks kasutada tramm 1, 11 ja 21 Nürnberg-Fürthi liinil ja sõita kuni Jakobinerstr. peatuseni. Kõik eestlased kohapeal ja kaugel teretulemast!

seda, mis on elus olnud halb, tuleb unustada. Kaasa tuleb võtta vaid seda, mis annab elule rõõmu ja siu.

Jah, sõjamehe elukute, kuhu kuulub minu parimad eluastad, ei tulnud just juhuslikult. Tõuke selleks andis mõnel viisel asjaolu, et minu kodukoha lähedal Saaremaal, kus vene tsariväe armee lõpetanud sõjakooli ja ühendatud ohvitserideks juba varem kaks meest. Esimene neist, kolonel Jaan Nurk, kes lõpetas Kaasani sõjakooli 1898 ja oli I Maailmasõja ajal rügemendi ülemaks. Teine, praegune „punapõlvkonnik“ Vassili Kulaots, kes lõpetas Vilno sõjakooli 1912. Kõlastades puhkuse ajal oma kodukohti, sai nende sõjameheli esinemine ja uhke vorm ühele veel olulisele noorele meelitavaks ning võluvaks külgetõmbajaks. Tahaks ise uskuda, et iseloomu omadused vast etteandis ka selles oma osa. Tean, et mind on peetud mõnevõrra valjuks.

nõudlikuks jne. Võib olla on selles ka oma osa. Siis need need inimesed, mis iseloomuomadused on ju tihedalt seotud sõjamehe kutsega. Kindel on, et pikad aastad sõjaväes on sealt mõndagi sügavalt sisse kasvatatud, teinud selle kutseala kogu sinna juurde kuuluvate avadustega armaks ja koduske, mida sellelõttu mõne teise elukute vastu poleks tahtnud vahetada. Ka praeguses olukorras, kui ma siin kuningamaal liitudes juhtun nägema selle ma sõjamehe, jään seisatama ja jälgin neid huuga, kuigi nad ei näe sõjamehe vaimu kohaselt ei esine neil unelt ja sõjamehelikult, nagu sellega kord toime tulid meie omad eesti poisid, kodumaa.

Paari seisuks tahaks aga siinjuurendi alla kirjutada, millega igal juhtlaval sõjamehel, kui ta oma ameti ülesannete kõrgusel tahab seista, tuleb arvestada. Esiteks, ta peab kõikides oma eluvalvades olema valjult nõudlik isenda vastu ja seda sumasusega oma alluvate suhtes. Ima distsipliinit sõjaväes kui armast, et eksisteer. Kuid teiseks, ta peab olema õiglase ja tegema oma alluvate heaoluks kõik, mis tema laeb. Kui need kaks olukorda paralleelselt on tasakaalustatud, on kõik korras.“

Kollonelleitnant KS dipl. August Tomander, VR 1/3 tähistas 8. septembril k. a. Kanadas, Torontos, oma 70. sünnipäeva.

Dr. V. Raud 65 a.

3. oktoobril tähistas Madridis oma 65. sünnipäeva Eesti Vabaduse Häale saatete juhataja dr. phil., mag. art. lib. Villibald Raud.

Juubilar alustas oma karjääri ulja ratsaväe ohvitserina, astus 1921. aastal Tartu Ülikooli majandusteaduskonda, lõpetas selle rekordajaga, täiendas õpinguid ja doktorerus Saksamaal, olis kaua aega Eesti põllumajanduse esindaja Inglismaal, viimati Londoni Eesti saatkonna nõunik.

+

7. septembril 1963 a. suikus igavesele unele meie kallis unustamata isa ja äi

Dr. med. Roman Laamann

sünd. Tartus 22. juunil 1888 a.

sügavas leinas
tütreid abikaasadega Londonis
poeg abikaasaga Rootsis

+

Oma armast viilistlast

Dr. med. Roman Laamann'i

* 22. 6. 1888 Tartus
† 7. 9. 1963 Saksamaal

mälestab sügavas leinas
Korp! Fraternitas Estica

+

Korp! Fraternitas Estica lugupeetud viilistlast

Dr. med. Roman Laamann'i

mälestab sügavas leinas
EESTI KORPORATSIOONIDE LIIT
SAKSAMAAL

+

Korp! Fraternitas Livienise lugupeetud viilistlast

Dr. med. Richard Losche't

kes suri 10. okt. Innsbruckis 52-a. vanuses,

mälestab sügavas leinas
EESTI KORPORATSIOONIDE LIIT
SAKSAMAAL

„VOITLEJA“ TELLIMISHINNAD
SAKSAMAA: DM 12.— aastas (üksiknr. DM 1.—); ROOTSI: Kr. 20.— aastas (üksiknr. Kr. 1.75); USA JA KANADA: \$ 5.— aastas (üksiknr. 45 senti); INGLISMAA JA UUS-MEREMAA: £ 1/5.— aastas (üksiknr. 1/10); AUSTRAALIA: £ 2/— aastas (üksiknr. 1/10). Nimetatama maades vastavalt saksa hinnale.

VOITLEJA

„VOITLEJA“ KUULUTUSHINNAD. Otsimiskul: Saksamaa DM 5.—, USA/Kanada \$ 1.50, Inglismaa, Austraalia, U-Meremaa \$b. 10/—, Rootsi Kr. 7.—, Surmakulud: DM 0.40 mm, standardorg. Hilmel: Saksamaa DM 10.—, USA/Kanada \$ 2.50, Rootsi Kr. 12.50, Inglismaa £ 1.—, Austr./U-Merem. £ 1/3. Arrikulud DM 0.50 mm.

Kas mäletad? Kaks tosinat aastat ümberasumisest

Oktoobris möödub kaks tosinat aastat sellest, mil Ribbentrop-Molotovi paktiga Balti riigid olid Moskva võimupirkkonda sahkardatud ja baltisakslastele võimaldati ümberasumine Saksamaale. Seda võimalust kasutas enamik baltisakslasi kui ka eestlasi põgenemiseks venelaste pealetungist eest. Samal ajal, kui Eesti sadamatest lahkusid laevad põgenikele, varusid punaarmee eselonid Eesti „baasidesse“. Kuna eestlased ei saanud lahkuda Moskva-Berliini salakokkuleppe nõlud meile avalikkusele teada, küll aga aimati selle olemasolust, siis suhtus Eesti avalikkus oma saksasõnast kaaskodanike lahkmisse segaste tinnetega: baltisakslaste hoiakut alistasid mõista vaid baasidesse tulevad punaväed.

Toimetuse valduses on üks seltsaegne aialet — „Uus Eesti“ nr. 289, 23. okt. 1939 — millest toome sõnasõnalalt ära reportaaži sakslaste lahkumise. Reportaaži sõnastus on muutmata, küll aga asetame suurte pealkirjade asemel väikesed. Olgu märgitud, et saamas numbris on kolmeveergne pealkiri: „N. Liidu vägede vedu saartele lõpmatus / Vägede vedu saartele vedu raudteel ja maad mõnda jätkub / N. Liidu sõjalaevad Liibavits.“

ÜMBERASUMINE TALLINNAST
Neljanda ümberasujate laevana lahkus pühapäeva õhtul kell pool seitse Tallinna sadamast saksa aulik „Rider“, mille pardale võeti 463 inimest koos nende pakkidega. „Rider“ on segaarv ja varemalt aegadeid käis Tallinna sadamas banaani- ja apelsinilaadungiga. Pühapäeval Tallinnast lahkunud sakslased elasid peamiselt 5. linnaajaks, Kassisabas, kuna üksikuid lahkujaid olid ka 2. linnaajast. Samuti oli üksikuid ärasõitjaid mitmeid poist maalt ja maakonnalaadest.

Aulik „Oldenburgi“ väljasõit toimus Tallinnast laupäeva õhtul kell pool 11. Laev viis kaasa 964 ärasõitjat. Neljal laeval kokku on nüüd lahkunud Tallinna sadama kaudu 2798 sakslast.

Täna hommikul oodatatakse Tallinna reidilt sadamasse aulik „Sierra Cordoba“, millele asub 3350 sakslast Tallinnast. Teisipäeval võtab laev peale 650 Tartu sakslast, kes saabusid kohale rongidele. Vagunid Tartu sakslastega ja nende pakkidega tuuakse kuuldavasti otse sadamasse.

Ka pühapäeval lahkunud sakslastel tuli jätta maha osa kallistussu, mida oli väljavõtmiseks võetud kaasa ühe normi. Nii tuli Ingeborg Findeisenil jätta laevale asudes Eestisse 700-kroonine briljantsõrmus, Anna Hahnli 650-kr. briljantsõrmus, Alde Greinli 16 grammi kuld- ja platinasheetid, Gullmer Stachelbergil briljantidest rinnake, Elen Sikosil, Henry Vinkleril ja Artur Rühil kuldajusi.

Lahkujate kraami seest eraldati laupäeval kunstiasjatundjate poolt riide kunstiesimete. Narva vandeadevokaate ja kunstikolektsioonidär F. Frank pidi jätta maha neli tundmatu autori õlimaaliportreed, mis arvati olevat nimekate kunstnike tööd. K. Veimarni kogust eraldati kuulsas Prantsuse naiskunstniku Vigée-Lebruni portree, Maydelide perekond pidi jätta maha umbes 1700 a. ümber päritud kunstipärase vandenäht kastiõõ ristimisi-vaguna nõi. Paulsenite perekond pidi jätta Eestisse kaks perekonnaportreed.

G. Hoffmannil keelati pühapäeval C. Valteri kahe portree kaassavimline, kuna Raudth'ide perekond pidi jätta

Saaremaalt Saksamaale ümberasujate autobused Roomassaare sadamas. (Mõlemad fotod, samuti ka 1 küül olev ümberasujate laeva pilt pärinevad „Baltische Briefe“ arhiivist.)

maha Vinkleri õlimaalid. Kahe portree kaassavimline keelati ka Egon Kochil. Tuntumatest inimestest lahkus pühapäeval aulik „Eideriga“ Tallinnast kõrgema sõjakohtu endine prokurör Gustav Gustav Knorring abikaasaga. Tallinna ringkonnakohtu endine abiprokurör Herbert Eichhorn, pensionil jaoskonnakohtunik Roman Bodisco, Juuru koguduse õpetaja Christian Brashke, sõjaväeasest Herbert Hold abikaasaga, pastor Oskar Treumann ja ka rühmaahkade kaupmehed Curt Mertzin rühmaahkade perekonnaga. Lahkujate seas oli ka üksikuid eestlasi sakslaste meeste või naistena.

Sakslaste ärasõitu oli pühapäeval sadamas jälginasa rohkesti uudishimulikke. Politsei poolt piiratud alal asus nööride taga kogu päeva suur hulk inimesi ja kogu päeva läbi valitses hädaku piirkonnas elav liiklemine.

Kui laev hakkas liikuma, keestid laevalt hüüdes „Elagu Eesti igavesti!“, ärasõitjad alustasid Eesti hümni laulmist. Rahvakultu sadamas, mis tol silmapilgul tõusis mitmete tühadele inimesele, paljastat pea ja laulus kaasa. Pärast Eesti hümni alustasid laeva ärasaatmisel sadamas viibivaid sakslasi siinse saatkonna liikmed Saksa hümni, mis laetati kaasa lauldi.

ÜMBERASUMINE TARTUST
Nagu nüüd selgunud on, väljub Tartu asuvate sakslaste esimene eschelon, mis koosneb 30 vagunist, esmaspäeval. Tartust sõidetakse Tallinna, et asuda aulik „Sierra Cordoba“le.

Põõrdumisel seil puhul Tartu Saksa kultuurimavalitsuse esimehe adv. O. Lucki poole mõningate lähemate andmete saamiseks. Nagu usutletav jutustas, lahkuh Tartust ja Tartumaalet kogusummas umbes 2700 isikut, millest arvus on umbes 100 sakslast Valga linnast ja maakonnast. Lahkujate üldarv pole küll täpne, sest on siin juurdetud ning ka neid, kes ümber otustavad ja maha jäävad.

Üldse on Tartust ja Tartumaalet lahkujate jaoks ette nähtud kolm eschelonit, milledest esimene lahkuh esmaspäeval. Selle jaoks on tellitud 30 vagunit, neist 10 klassivagunit, 2 käripakivagunit ja 18 kaubavagunit. Eirong lahkuh Tartust kell 20.45 ja jõuab Tallinna teisipäeval kell 7 homm. Kraami hakatakse vagunitesse laadima juba esmaspäeva hommikul kell 7 kaubavagune juures. Esimese escheloniga lahkuh 670 sakslast.

Lisaks nelle lahkuh esmaspäeval 190 haiget ja vanakest ning koos nendega 40 saatjat. Nende väljasõit toimub tavallise rongiga öösel.

Millal järgmine eschelon Tartust väl-

jab sõidab, pole veel teada, arvatavasti teisipäeval või kolmapäeval.

KES TARTUST LAHKUVAD?

Senini on teada, et ära sõidavad prof. E. Masing, adv. V. Stachelberg, adv. G. Post, dir. A. Valter, adv. O. Luck, dr. H. Zeddelmann, dir. K. Zeddelmann, spordiõp. Engelbrecht, prof. V. Anderson, prof. E. Spohr, dr. V. Freymann, prof. J. Stamm, prof. E. Blessig, õigust. V. Meider, esite keele õpetaja saksa koolis K. Kobolt, dr. K. Vogel, dr. H. Kienst, dr. V. Kiese-ritzky, dr. P. Gutmann, hambaarst P. Lipping, ärimeestest Boening, Schultze, Bergid, prof. Krasting, kol. Samson, ratsaväest kapt. Nolden j. t. Kõik need lahkuvad ei sõida ära aga esimese escheloniga. Lahkuvad ka Tartu Toetuspuuiga direktorid A. Schmidt ja Lieven; nende asemele on valitud uued ja nimelt A. zur Mühlen ja adv. R. Tarrask.

Kuidas jääb Tartu asuvate saksa seltsidega?

— Need töötavad edasi. Lahkujate asemele on valitud vaid uued juhatusliikmed. Nii on spordivõimla valitsemiseks valitud uus juhatus esotas prof. M. Eresovskiga, Saksa teatrihoo- ne jääb endiselt senise seltsi kätte. Mis saab Mellini klinkiniga, pole teada. Saksa üliõpilasseltsiorganisatsioon ei jää ühtegi Tartu. Kuid kas nad Saksamaale ei lähe teotsevad, on lahtine. Üliõpilasseltsiorganisatsioonide majad kuuluvad viilistakogudele ja nende saatus lahendatakse üldkorras. Saksa naisühingu raamatukogu jääb siia. Mis puutub Tartu linnuvasse saksaakselisse ajalehesse, siis ilmus see kuni viimase eschelonini. Vanadekodudest lahkuh Tartu 130 hooltsalat, kuid osa neid jääb jäädavalt maha; nende tapne arv pole teada.

Koos Tartu asuvate sakslastega lahkuvad ka Sõmerpalu ja Viisuti sakslased, esimesest 103 ja teisest 50 isikut.

— Olete krani juba maha mõinud?

— Ma lahkun esimese escheloniga, kuid olen mõinud vaid rämpsu, kuna korraliku mööbli viin hiljem järele. Mõõbliteoks tuleb Tartu 56 vagunit ning nendega koos ka 30 asjatundjat pakkimise alal.

— Kes jääb teie asetatjaks kultuurimavalitsusse?

— Dr. R. Hippus.

— Millised mälestused viite Eestist kaasa?

Kõige paremad. Mul on siin eestlaste hulgas olnud palju häid sõpru.

KURESSAARES VÕETI ÜMBERASUJAILT ÄRA VÄÄRTUSLIKKE ÜRIKUID

Kuressaarest lahkuvalt sakslasilt võeti tollivõimude korraldusel ära riida väärtuslikke üriku. Eriti väärtus- taks nende hulgas on Tanni kuninga Hagadi allkirjaga ürik 1251. aastast. Ürik on kirjutatud pergamentnähale ladinakeelse tekstiga. Edasi võeti ära piiskop Johannes 4. Kieveli ürik 1524. a. ja kuninga Karl V privilegium 1527. aastast. Mõlemad viimased üriku on kirjutatud pergamentide ning varustatud pitsatiga. Peale nende võeti ära veel pakid mitmesuguseid üriku- kud aastatest 1700—1800. Ürikuid saadeti riigi kaskarhivile korraldusega.

PAIDE VALIB UUS LINNAPEA

Ühenduses Paide linnaepa G. Päri põgenemise Saksamaale on tekkinud Paide volikogu uue teatavd formaal- sind raskusi, sest G. Päri ei eistanud oma lahkumistedaanant volikogule. Samuti on teatatama lahkunud ka volik- lik Boris Pertel.

Esmaspäeval toimub Paide linnava- lilikogu koosolek, kus tuleb valimisele uus linnaepa ja abilinnapea. Mõlema- le lahkuvale on saadatud ka koosole- kukutsed. Kui uus linnaepa kandidaa- dist on juttu praegusest Eesti Panga Paide osakonna juhatajast J. Tootist.

Muuseas olgu märgitud, et G. Päri 15-aastane poeg, kelle rahvus oli eesti, pääses Saksamaale ainult välispas- siga.

Briti Ringhäälingu kuuldeteenistus otsib eestlastest teenistujaid

Et vältida mõistetes võimalikke eksiarusaamisi, avaldame alljärgneva kuuldeteenistuse inglise keeles: BBC MONITORING SERVICE (near Reading, England) invites applications for Reserve List of Monitors in ESTONIAN and ONE OTHER EUROPEAN LANGUAGE. Applicants must have idiomatic knowledge of both. Duties include listening to and selective reporting of contents of news and other broadcasts from abroad. Perfect hearing, sound knowledge of world affairs, ability to type and translate into good English essential. Shortlisted candidates will be asked to undergo tests. Appointment is subject to probationary period of six months, when, if confirmed, successful candidate becomes eligible to contribute to BBC's Pension Scheme. Fare to England paid. Starting salary £ 1130 per annum (possibly higher if qualifications exceptional) plus separation allowance of £ 115 per annum if married. Promotion after one year's satisfactory service to salary range £ 1315 — £ 1685, when separation allowance will cease. Applications in English giving full particulars of age, education, qualifications and experience, quoting reference 63.G.550.V. should be sent to Appointments Officer, BBC, Broadcasting House, London, W.1. Please enclose addressed envelope for result of application.

Lõpuks . . .

Jätkame dr. O. Angeluse naljade, skitside ja anekdootide raamatust „Balten daheim und draussen“ (H. v. Hirschfeldti kirjutas, Hannover-Döhren) mõningate palade tõlkes eestlase. Kuni raamat eesti naljalugudest on mõeldud sakslastele, siis oline sunnitud tõlkimise juures leidma kõnekäändade, mis tõlkimatu, uued vasted. Samuti kärsime pidevalt kohti, mis eestlastele ilmsa selgetuse selged.

SUHTLEMINE KUNINGATEGA

Rootsi kuningas Gustav V külastas 1929. aastal Eestit. Ta võeti vastu suurte austusavaldustega ja armastusega. Kuningas sukus oli korraldatud suur vastuvõtt, millest kumbe kohast ka nimekad kunstnikud osa võtna paluti, viimaste hulgas ka eesti portretist Nikolai Triiki.

Ta maalis hästi, armastas põletatud vett ja oli üldiselt suur elu armastaja. Ainult gala-vastuvõtte ja suuri pidustusi püüdis ta vältida. Triiki ei osanud sarastel pühkudel ei isendadega ega teistega midagi peale hakata. Sellele vaadatama tahtis ta aga kuningat näha.

Vastuvõtu ajal laskis kuningas kunstnikku endale esitleda, kuna ta ei te- mast kuulnud. Kuningas esitas Triigile paar sõbralikku küsimust. Triiki, fra- nsi keeles, ei saanud kohe vastata, se- vandend end sõnadega, et „vabandage, härra kuningas minu arvust ja ärritust, aga ma puudun väga harva kuningatega kokku“.

Gustav V naeris: „Mina kah“.

LAHKUMISE ÕO

Ümberasumise kuudel, talvel 1939/40 jõodi kangeid jooke, aga palju. Kur- sest, inimesed, kes kerge südamega oma isamaa maha jäavad, pole seda värgi, et nad ühe omavad.

Ümberasumist nimetati „Hitleri käsu“ kuulekaks täitmiseks ja paiguti pol- tänseni veel märgatud, et ka see löö- klauit levitavalt häisu. Pika jutu järel- le ei meeldinud, et sakslased tema hiilivate politseinike eest ära põgene- vad.

Nagu öeldud, jõodi tollal, kusjuures ka kuningat asjad, et ühele ei paja- seda ümberasumise laevale. Tuli eesti pass sadamas, enne laevale asumist, ära anda. Et seda ära anda, selleks pidi seda omada. Gregor X oli olnud passi omanik. Hommikul läks ta hirmsa kas- kiahnusega saksa kultuurimavalit- suse — alkoholi pildel hõljusid kui lipp- ees — ja rääkis naisrekretäriale oma hädä. Sellel daamil olid aga valjud mo- raalimõeldud. Mees ise ei tunnund end- kuult levitavalt häisu. Pika jutu järel- märkas mees, et ta ei suuda sekretäri kahtlusi kõrvaldada. Kui ta oli just ilusamates fantaaseerimises, kukkus tuppa sisse üks preili Tallinna Müür- vähe linnavalitsusest, kes ütles: „Tule- te naisele ja maksujõuliste mees- tele, ja hallotaks Gregorit nähes lõbu- satujuliselt.“ Siin armas Gregor on sinu pass, mille sa ei ole öösel mina juurde toonud.“

Naissekretär muutus sambaks. Gre- gor kah. „Nii tahate siis oma uut elu alustada!“ ütles daam ärrituses väri- sava häällega. „Ei“. ütles küsitlute pi- rasilmil ja kummutavalt liigutades koha- tult, „nii lõpetan ma oma senise elu“.

HOMMIKUTUND

Nagu üldiselt teada, pole bürokraa- dia elu publiku jaoks, vna puukok- tuleb bürokraatide huvides kohal olla. Müüdi mitte laupäevadel, mil algab nädalalõpp, ja tööpäevadel mitte liig- seli vara.

Arvestatusest tõotasid Eestis alates kella 8 hommikul. Siis lahkusid ruu- mide koristajad naised ruumidest ja nende asemele astusid sekretärid, in- spektorid, assistendid ja teised hästi- loolised inimesed. Juhivad härrad li- nusid, nende koostöö ja suure au- värsuse pärast hiljem. See ei meel- dinud siseminister Enpaulale, kes — ta ise oli varajane tõusja — paari korral isiklikult suutsid end veenda, et peaseg- köik, kes suurele kuulsale alla kir- jutatud, pidi selle teise mitte koha- seks ilmutada ettekirjutatud kella-ae- rade ministriumi. Eriti oli ministri- le torjanud silma ühe kõrge politseiame- niku — Konstantin Seppa — autori mõt- le vist „Lepp, poim.“ etäpüss. Ta kutsus ka ühe suurel auurde. Ministri ja kantsleleilmele vahel tek- kis järgmine kahelõne:

„Milla õieti ilmutav juhitud amet- nikud hommikult büroodesse?“ „Ministri abi kell 8.30, administratiiv- osakonna direktor kell 9, onavalitsuste osakonna direktor kell 9.30, politsei- direktor kell 10 — ja nõnda edasi.“

„Ja millal ilmutab härra Sepp?“

„Härra Sepp? Jah, härra Sepp ilmu- . . . järgmisel päeval.“

VAGISTAMINE

Theodor Rõuk, kes osavaimad ja pa- remad kriminaal-advokaate Eestis, pi- di kohtus kaitsma üht talupoissi, kes väimaste talenditega oli väga nõrgalt varustatud ja keda süüdistati selles, et ta olevat suudelnud üht tüdrukut vas- tu viimase tahtmist ja jõu rakendamise- ga veel hullemaid asju teinud. Selle metsiku suudlusele resultaat oli poeg- laps, nagu purikas.

Vagistamine. Talupoissi tuleviku väl- javaadet olid väga tumeled. Kelluri- mine oli täpselt ja korrektselt läbi vii- tud ja mehe süü näis olevat tõestatud. Ainult Rõuk, hea inimeste tunnet, tun- neta, et midagi pole nagu korras, se- da enam, et knebealune talle korduvat oli kinnituseks, et ta ei saanud ilagi vägi- valda tarvitatud; muudu aga lollust kokku rääkis.

Kohtu ees küsitlemine läks lahti. Prokurör, kohtunikud ja eraekabaja küsisid, mis et tunnistajatel pead kummeisil. Ainult Rõuk väitis. Lõpuks olid kõik omad küsimused esitanud ja jutud maha rääkinud. Prokurör ei oma palga ja eraekabaja oma honor- eest nimeliku parima teinud. Siis tou- sis istungile Rõuk, väikes niku tüdru- kule, kes oli kaebelusest peanagu pi- kem. Ta palus nii poissi kui ka tüdru- ku tüü tõusta ja kõrvuti astetada.

„Kuidas sa see poiss teid tüü suu- dele oled olnud, mis sa palju pikem, kui tema?“ küsis Rõuk.

„Ma lasksin põlved vähe lünga“, vas- tades endine neitsi asjalikult.

ÜKS ARMASTUSVÄÄRNE ABIKAASA

Noor Arved G. oli kergemeelne sell, kes pidanud lugu lasterikkusest kuid pidi oma rikkas oma soovil siiski abielu- maa.

Värskest laulatatud naine hakkas peatselt oma mehe kombeid ja harju- musid talustama ja oli ühel päeval kummutanud: „Tule, mees, meid end- ja sai kiresti taskakula tagasi. Mõ- nävää pärast asus ärahajunud naise ülesannetesse preili Anna Petrovna. Tema üle ei soositatud, vaid raagiti.“

Kõik ühineb, hupatakse, meel- nutati ja kommenteeriti ühes kitsamas seltskonnas vääriva põhjalikkusega. Kõik olid ka delinkventi koovolen- dad, väimaks Petersen ja mõnustate laevandega väimandega ühes mehe- mehe, kelle nimeks Petersen. Petersen jutustas: „Nädal pärast seda jama Arved G. juures, külastas Arve- dit tema ema. Ei kohanud oma poega kodus, seest-see jama Anna Petrovna. Ja mis olete siis käinud, püütud vana daam. Ikka selleks, armuline poeg“, vadistas Anna Petrovna oma vüravale silmadega pilgutades, „milleks teid proua minia varemalt siin oli!“

„Kõik ühineb, hupatakse, meel- nutati ja kommenteeriti ühes kitsamas seltskonnas vääriva põhjalikkusega. Kõik olid ka delinkventi koovolen- dad, väimaks Petersen ja mõnustate laevandega väimandega ühes mehe- mehe, kelle nimeks Petersen. Petersen jutustas: „Nädal pärast seda jama Arved G. juures, külastas Arve- dit tema ema. Ei kohanud oma poega kodus, seest-see jama Anna Petrovna. Ja mis olete siis käinud, püütud vana daam. Ikka selleks, armuline poeg“, vadistas Anna Petrovna oma vüravale silmadega pilgutades, „milleks teid proua minia varemalt siin oli!“

15. oktoobril 1939 kogunesid kõik Eestist pärinevad baltisakslaste ümberasutamis- tamise praktiklisse töödaga tegelevad rahvuskaaslased Tallinna Mustapeade hoone nn. vändadesaali, kus instrueerivad ettekandeid pidasid Erik v. Bremen ja Erik v. Kubitz.